

14 fevral 2019-cu il

Azərbaycanda və Şərqdə ilk televiziya

14 fevral 1956-cı ildə televiziya fəaliyyətə başlayıb

Bu gün dünya yenilənib, inkişaf dövrünü yaşayır. Sürət əsri olan zamanda insan təfəkkürü yeniliyə can atır, dünyanı necə varsa, elə də görmək istəyir. Elm və texnologiyanın inkişafı bu meyardan tələbatların ödənilməsində müstəsna. Etiraf edək ki, inkişaf etmiş dünyamızda nə qədər yeniliklər olmuş olsa da, televiziyanın yeri və rolu əvəzəedilməzdir. Bu gün Azərbaycanda, Şərqdə ilk dəfə yaradılan və milyonların seyrçisi olduğu televiziya günüdür. Azərbaycan Televiziyası radiodan düz 30 il sonra - 1956-cı il fevralın 14-də fəaliyyətə başlayıb. Bu, Stalin rejimindən qurtuluş tapan Sovet cəmiyyətində aşkarlığın rüşeymlərinin yeni-cə yaranan dövrünə təsadüf edirdi.

Bakı Televiziya Mərkəzi üçün binanın inşasına 1954-cü ildə başlanıldı və azərbaycanlı inşaatçı və mütəxəssislərin Moskva, Leningradlı həmkarları ilə birgə ucaldıqları və müvafiq avadanlıqla təchiz etdikləri telemerkəzin binası 1955-ci ilin sonunda təhvil verildi. 1956-cı ilin fevralına qədər isə, Bakı Studiyasının ara-sıra sınaq verilişləri yayımlanırdı. İlk veriliş günü ekranda sonradan Azərbaycanın tanınmış sənətkarına çevriləcək, o dövrdə isə, gənc aktrisa olan Nəcibə Məlikova görünüb. Çıxışını "Göstərir Bakı!" kəlməsi ilə açan Nəcibə xanım tamaşaçıları televiziyanın fəaliyyətə başlaması münasibətilə təbrik edib. Həmin gün ekranda "Bəxtiyar" bədii filmi nümayiş etdirilib. Bu televiziyanın yaddaşına və tarixinə yazılan ilk cümlələrə çevrildi.

İlk illərdə Bakı Studiyası, əvvəlcə həftədə iki, sonra üç dəfə 2 saatlıq proqramla efirə çıxırdı. Televiziya sahəsində mütəxəssislər olmadığından, burada işləməyə radio, qəzet və teatr əməkdaşları dəvət edilirdilər. Televiziyada proqramlaşdırma, şəbəkə və model haqqında anlayış yox idi. Buna görə də, yeni kütləvi informasiya vasitəsi təsviri retranslyator kimi fəaliyyət göstərirdi. Televiziya işçiləri hər gün toplaşaraq, tamaşaçılara nəyi göstərməyi qərara alırdılar. Seçim isə zəngin deyildi: klassik və estrada musiqisindən ibarət konsertlər, bədii filmlər, teatr tamaşaları, ictimai-siyasi mövzuda müsahibələr, əmək qabaqcıllarının çıxışları nümayiş etdirilir, diktör qəzetlərdən 15 dəqiqəlik qısa xəbərlər oxuyurdu.

1957-ci ildən Azərbaycan Televiziyası efirə həftədə 5 dəfə çıxmağa başladı və verilişlərin gündəlik həcmi 2 saat 20 dəqiqəyə çatdırıldı. 70-ci illərdən etibarən isə, Azərbaycan Televiziyasının gündəlik veriliş və proqramlarının yayım həcmi 10 saata, 80-ci illərdə 18 saata çatdırıldı. 1970-ci ildə televiziya Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsi statusu aldı. 2005-ci ildən isə, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə şirkət "Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə çevrildi. Elə həmin ildən televiziya 24 saatlıq fasiləsiz yayıma keçdi.

TELEVİZİYANIN TARİXİNDƏ YAŞAYAN İLK DİKTORLAR

1956-cı ilin mayında ekranda ilk diktörlər göründülər. Onların arasında Tamara Gözəlova, Nailə Mehdiyyəyeva, Sevdə Qənizadə, Sara Manafova, Rəna Nəsirova, Rəşxan Aslanova, Sima Xasıyeva, Nizami Məmmədov var idi. Sonradan televiziyada istedadlı diktörlər nəsli meydana gəldi. Bu sırada Roza Tağıyeva, Rafiq Hüseynov, Ofelya Səhani, Şerqiyə Hüseynova, Sabir Ələsgərov, Hicran Hüseynov, Həqiqət Əsgərova, Natəvan Hacıyeva, Tamilla Ələkbərova, Davud Əhmədov, Gülşən Əkbərova, Nərgiz Cəlilova, Ülker

Quliyeva, Aygül Qaradağlı, Dilərə Səlimova, Rafiq Həşimov və başqaları yer aldı. Zaman

ötdükcə, inkişaf və püxtələşmə özünü büruzə verdi. Televiziyanın artan imkanları, yeni radio-rele xəttinin istismara verilməsi və başqa amillər Azərbaycanın əksər rayon mərkəzlərində və yaşayış yerlərində televiziya baxmaq imkanları yarandı. Gəncədə, Göyçayda və Şuşada güclü televiziya stansiyalarının işə düşməsi Bakıdan yayılan verilişləri Xanlar, Goranboy, Yevlax, Mingəçevir, Ağcabədi və Dağlıq Qarabağda maneəsiz qəbul etməyə imkan verdi. Qısa bir zamanda, Bakı-Moskva radiorele xəttinin istifadəyə verilməsi ilə Azərbaycan əhalisi Moskvadakı Mərkəzi Televiziyanın proqramlarına, "İntervideniyə" və "Evrovidenie"nin verilişlərinə baxmaq imkanı əldə etdi.

AZƏRBAYCAN TELEVİZİYASI ÜÇÜN SINAQ DÖVRÜ

1988-ci ildə Dağlıq Qarabağ münasibətilə başlanılması Azərbaycan Televiziyası üçün əsl sınaq çevrildi. Kommunist Partiyasının nəzarəti altında fəaliyyət göstərirdiyindən və SSRİ daxilində başlayan münasibətə hazır olmadığından, Azərbaycan Televiziyası informasiya siyasətini düzgün qura bilmədi. Separatçıların Xankəndidə keçirdiyi fasiləsiz mitinqlər barədə qısa xəbəri Azərbaycan Televiziyası yalnız 10 gündən sonra - "yuxarı"nın icazəsi ilə "Qarabağda yaranmış durum" adı altında efirə verdi. Sov.İKP Mərkəzi Komitəsinin baş katibi Mixail Qorbaçovun və Mərkəzi Komitə üzvlərinin Azərbaycana qarşı tutduqları ədalətsiz mövqeyə qarşı Bakıda başlayan kütləvi nümayişlər zamanı da meydana birbaşa yayıma TV iki gün gec başladı. Bu isə, AzTV rəhbərliyinin Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi Ə.Vəzirovun iradəsinin əleyhinə çıxması nəticəsində mümkün oldu. Azərbaycan Televiziyasının əməkdaşları da xalqla birlikdə Qorbaçovun anti-Azərbaycan

siyasətinə və Azərbaycanın o zamankı rəhbərliyinin milli maraqlardan uzaq olan davranışına və addımlarına qarşı çıxaraq, Azərbaycan Konstitusiyasına və beynəlxalq hüquq normalarına əməl edilməsini, erməni separatçıların qanunsuz hərəkətlərinin qarşısını alınmasını tələb edirdi. Azərbaycan Televiziyası ilə çıxış edən siyasi icmalçılar Kremlin Azərbaycana qarşı apardığı siyasətin mahiyyətini, respublikamızda yaranmış idarəolunmaz ictimai-siyasi vəziyyəti, xalqın haqlı tələblər irəli sürdüyünü cəsarətlə dilə gətirirdilər. Moskvadan gələn emissarların Azərbaycan Televiziyası vasitəsilə Kremlin Bakıya qoşun yeritməyəcəyi və fəvqəladə vəziyyət elan etməyəcəyi barədə vədlərinə baxmayaraq, 1990-cı il yanvarın 19-da saat 19:26-da Azərbaycan Televiziyasının enerji bloku partladı.

Azərbaycan Televiziyasının yayımını yal-

dılması prosesində yaxından iştirak etmişlər. Bu gün dünya ölkələrində Azərbaycan Televiziyasının proqramları yayımlanır. Tarixi yol Azərbaycan Televiziyasının inkişafına böyük yollar açdı.

"MƏDƏNİYYƏT" KANALININ AÇILMASI DÖVLƏTİMİZİN MƏDƏNİYYƏTƏ, İNCƏSƏNƏTƏ GÖSTƏR-DİYİ BÖYÜK DİQQƏT VƏ QAYGIDIR

Bu gün televiziyanın bütün proqramları milli-mənəvi dəyərləri, milli adət və ənənələri, mədəniyyət və incəsənətin bütün rəngarəngliyini özündə əks etdirir. İctimai məmunlu proqramlar hazırlayarkən, cəmiyyətdəki siyasi əqidələri, dini baxışları, ictimai fikir və rəyin müxtəlif cərəyanlarını, habelə, ölkə vətəndaşlarının hüquq bərabərliyini nəzərə alır. Televiziya proqramlarında yer alan xalqımıza doğru-dürüst xəbərləri çatdıran proqramları xüsusi önəm təşkil edir. Plüralizm və dözümlülük prinsipinə uyğun olaraq, cəmiyyətdəki müxtəlif nəzər nöqtələri, problemlərə yanaşma, şərhlər və analitik təhlillər alternativ əsaslarla və müzakirə formasında aparılır. Tarix, mədəniyyət və incəsənətin ayrı-ayrı sahələrinin inkişafına xidmət edən verilişlər və vətənpərvərlik mövzusunda proqramlar hazırlanır.

Dövlət başçısı İlham Əliyev hakimiyyətə gəldiyi vaxtdan, digər sahələrdə olduğu kimi, mədəniyyət sahəsində də əsaslı islahatları sürətləndirməyə başladı. Kino, teatr, musiqi, tətbiqi sənət, tarixi abidələrin qorunması və bərpası ilə bağlı qəbul olunan dövlət proqramları və Prezidentin mədəniyyət sahələrinin inkişafı ilə bağlı sərəncamları, bir daha təsdiq edir ki, ölkəmizdə mədəniyyətə, mənəvi dəyərlərin qorunub-saxlanmasına, həqiqətən, böyük qayğı var. "Mədəniyyət" kanalının açılması da dövlətimizin, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin mədəniyyətə, incəsənətə göstərdiyi böyük diqqət və qayğının nəticəsidir. Bundan əlavə, Azərbaycan Televiziyasının maddi-texniki bazasının dünya standartlarına tam cavab verməsi, proqramların bütün dünyaya yayılmaq imkanı, uzun illər yığılıb-qorunan mədəniyyət nümunələrinə aid dəyərli lent yazılarının yalnız AzTV-də olmağı "Mədəniyyət" kanalının, məhz Azərbaycan Televiziyasının nəzdində yaranmasını reallaşdırdı.

"İDMAN AZƏRBAYCAN" AZƏRBAYCAN İDMANININ GÜZGÜSÜNƏ ÇEVİRİLİB

2009-cu il fevralın 1-də "İdman Azərbaycan" kanalı da rəsmən fəaliyyətə başladı. Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin şəxsi təşəbbüsü ilə yaradılan kanal televiziya sahəsində böyük təcrübəyə malik Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri QSC-nin nəzdində yaradıldı. Gənc və enerjili bir kollektivlə fəaliyyətə başlayan "İdman Azərbaycan", qısa bir zamanda, Azərbaycan idmanının güzgüsünə çevrildi. Bu müddət ərzində həm Avropanın aparıcı ölkələrinin futbol çempionatlarının, eyni zamanda, müxtəlif idman növləri üzrə beynəlxalq yarışların efirə yayımlanması üçün müqavilələr imzalandı. Təsadüfi deyil ki, bu gün adı idman azarkeşi "İdman Azərbaycan"da müxtəlif idman növləri üzrə hər zövqə uyğun yarış izləyə bilər.

Efir məkanında sözünü deyən, öz fərqli dəsti-xətti ilə seçilən, bir çox uğurlara imza atan Azərbaycan Televiziyasının kollektivini təbrik edir, daha əlçatmaz, uca zirvələr fəth etməsini arzulayırıq.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI